

PICTOR ANGIOLINA SANTOCONO
(1889—1969)
ȘI CONTRIBUȚIA SA ÎN MUZEISTICA NOASTRĂ

TRAIAN I. ȘTEFUREAC

Amintiri din viața sa.

Cercetările științifice de botanică din orice anotimpuri, n-au fost și nu pot fi lipsite de măiestria unor talente, desenatori și pictori. Realizările acestora ilustrează și dau viață cunoașterii lumii atât de variate a plantelor și a florilor din toate regiunile globului. Marele floare sînt adeseori însoțite de desene și mai ales de reproduceri reușite în culori, acuarele și ulei, ce reprezintă plante din flora Cormofitelor de pe diferite teritorii geografice. Nici filmele și nici fotografiile realizate, cu cea mai înaltă tehnică, nu le pot reda natural, mai vii.

Asemenea realizări care pot sta la baza alcătuirii unor atlase sau albume, a valoroaselor colecții de expoziție și muzee, nu lipsesc nici din țara noastră.

Pe lângă operele ilustrațiilor pictori Luchian, Țuculescu ș.a. cu renumele lor pînze reprezentînd, în culori de ulei, flori redată artistic, un exemplu în realizările botanice în acuarele, cu scop științific și didactic, atât de utile instruirii în același timp a marelui public de a cunoaște flora țării, îl constituie în mod remarcabil, prin opera sa de o viață, pictor Angiolina Santocono.

Născută în Egipt la Port-Said în ziua de 23 octombrie 1889, Angiolina Santocono este al treilea copil al Coradinei Vitta și a lui Gaetano de Santocono, pictor și fiu de pictor din Catania (Sicilia).

La vîrsta începerii cursului primar, A. Santocono a venit împreună cu părinții săi în România. Tatăl ei fusese chemat în țară de către Luigi Cazzavillan pentru a colabora la executarea picturilor Teatrului Național din București.

De la vîrsta de numai 5 ani Angiolina a prins, în delicatele-i mînuțe, pensula pe care nu a mai părăsit-o pînă la vîrsta de 79 de ani, sfîrșitul vieții sale (1969).

Cursul primar l-a urmat la București (la o școală de pe Cal. Griviței), iar cursul secundar îl frecventează pînă în clasa a II-a sau a III-a (nu există date precise).

A învățat singură, deprinzînd cu mare ușurință cunoștințe din variate domenii: literatură, artă, muzică, scoțînd notițe și avînd caiete cu însemnări deosebit de îngrijite. În jurnalul său, zilnic, la care ținea mult, sînt scrise cu răbdare, principalele momente din viața sa, peripecțiile întîmplute și mai ales suferințele îndurate, inerente adeseori celor care cu tărie, pasiune și hotărîre știu, peste toate greutățile și sacrificiile, ce vor să realizeze în viață.

Fără obligația de a merge la școală, pe la vîrsta de 12—13 ani s-a lăsat în voia pasiunii care o coopta tot mai mult și pînă la 17 ani cînd s-a măritat cu Ferdinand Peter (sculptor în lemn și specialist în incrustații „intarso“), a lucrat și a învățat pictura cu tatăl ei. În acest răstimp de 5—6 ani a avut improvizat și un „atelier“, singurul din toată viața sa și anume în pivnița casei de la Giurgiu, unde se stabiliseră părinții, cu un mare și luminos geam și în liniște cu tînăra-i pasiune își învăța, cu seriozitate și dragoste părintească, meseria aleasă.

La vîrsta de numai 20 de ani, Angiolina părăsește, împreună cu cele două fete, Giurgiu și se instalează la București. Își crește eroinic, cu aleasă dragoste copiii, cu singura-i meserie: pictura, angajînd diferite comenzi între care îndeosebi mii de calendare, abajururi ș.a., de diferite modele originale, creații ale sale.

În timpul primului război mondial (1916—1918) a fost soră onorifică la Spitalul 349. Este demn de reținut faptul că a avut curajul să atragă atenția medicilor că trierea bolnavilor se făcea uneori în mod cu totul superficial. Ridică din camera mortuară un soldat, sleit de vlagă, pe care îl duce și îl așează pe patul din camera sa, îl îngrijește și îl salvează; astfel cel crezut mort a început să vorbească. Cheamă medicul șef și îi mărturisește ce a făcut, atrăgînd atenția, ca trierea bolnavilor să se facă cu mai mare grijă și conștiinciozitate. Pentru această faptă, ca și în general pentru întregul devotament în această acțiune, a fost răsplătită cu medalia decorativă.

În cel de-al doilea război mondial (1941) își servește din nou patria cu aceeași contribuție devotată, citată fiind ca exemplu de cinste și milă pentru soldați; activează onorific timp de 6 luni primind diploma de membră a Crucii Roșii a R. P. Române.

În anul 1931 ia ființă Sindicatul Artelor Frumoase. Neavînd nici o dovadă de absolvire a vreunei școli de specialitate, A. Santoccono este supusă la o probă de specialitate în fața unei comisii, din care a făcut parte și pictorul Costin Petrescu. Fiind rugată să-și aleagă singură subiectul, își aruncă ochii pe fereastră și zărind o ramură de cais înflorit, realizează proba în timp record și cu deplin succes, primind felicitările comisiei și obține astfel carnetul de sindicalist.

Pe baza lucrărilor sale mult apreciate în pictură, este admisă în anul 1948 în Uniunea artiștilor plastici, iar Comisia Monumentelor Naturii de pe lîngă Academia R. S. România îi acordă în anul 1959, pen-

tru realizările sale în pictură, flori și aspecte de vegetație din numeroase rezervații ale țării, titlul de custode onorific, cu care se mîndrește.

Cu drepturi cîștigate prin munca sa îndelungată, este pensionară (din anul 1940) a Fondului Plastic, stabilindu-i-se pensia de 300 lei lunar.

La vîrsta de 72 de ani, prin activitatea și capacitatea sa creatoare, deplină maturitate este angajată, cu derogări multiple de studii și vîrstă, în postul de conservator de muzeu și pictor, nou înființat la Grădina Botanică a Universității București, cu un salariu, la început de 925 lei lunar, pe care apoi Ministerul Învățămîntului îl urcă la 1.350 lei lunar, post în care a funcționat 7 ani, dintre care ultimii cu mici întreruperi din cauza bolii, suferind de arteroscleroză cu evoluție rapidă, boală care nu a putut fi zăgăzuită. Moare la 5 ianuarie 1969, fiind înmormîntată în cimitirul Ghencea din București (fig. R bis nr. 94)¹.

Formația și realizările sale.

Din fragedă copilărie și din zdruncinata-i tinerețe, Angiolina Santocono a îndrăgit cu aleasă pasiune pictura, fiind al treilea descendent din familie care a îmbrățișat această nobilă ocupație artistică. Realizările sale de prim început, cu aprecierile încurajatoare obținute, au constituit — în acest talent în formare — un imbold nepotolit de a realiza ceva cît mai de seamă pentru noua sa patrie, pentru țara sa.

Educația din familie și deprinderile însușite metodic de la tatăl său, ca și cunoașterea artiștilor pictori ai timpului, vizitarea de expoziții și muzee din țară și din străinătate, lectura de specialitate ș.a., au început să se cristalizeze și să se contureze tot mai mult în pornirile tinerești și fericite ale unui talent iscusit ce tinde năvalnic, cu tot efortul spiritual și sacrificiul material, realizînd lucrări din ce în ce mai pretențioase, elgios și unanim apreciate.

Prilejul de a vizita în două rînduri Parisul și impresionată profund de operele de artă și pictură a marilor muzee din această capitală, i-au deschis noi orizonturi și i-au întărit convingerea și tenacitatea preocupărilor sale în pictură. Se decide astfel ca la întoarcerea în țară să picteze florile de pe întreg pămîntul românesc, în vederea organizării unei colecții de planșe și a unui muzeu botanic în care să fie prezentate plantele din flora României.

Încadrată în pleiada celor ce au înțeles și trăit această meserie, se decide cu toată hotărîrea, la vîrsta de 40 de ani, de a începe lucrarea căreia îi închină 39 de ani (aproape tot atîția cîți îi avea la acea vreme din viața sa), începînd din anul 1931 și pînă spre amurgul vieții sale,

1. Pentru redactarea acestui material, am folosit pe lîngă notările personale adunate, în timp, și datele biografice obținute prin bunăvoința familiei Ing. D. Șunda, căreia îi exprimăm și pe această cale mulțumirile noastre, inclusiv impresiile acelor, numeroși, care au cunoscut-o, au apreciat omul și calitățile lui și au admirat realizările sale.

în 1969. S-a apucat eroic de un lucru uriaș, la o vîrstă relativ înaintată, care necesita inerent pe lângă talent, răbdare și măiestrie și o serie de cheltuieli, legate atît de numeroasele deplasări făcute aproape în toată țara, cît și de materialele necesare (hîrtie, culori, pensule etc.) costisitoare (acoperite din expoziții, calendare și pensia din 1940), materiale care, adeseori, în acele timpuri erau greu de procurat.

A muncit dezinteresat, veșnic neobosită și activă, admirată de toți cei care au cunoscut-o, în toată țara, ca și de către buna mea mamă, care cu toți i-au apreciat realizările și au înțeles strădaniile sale.

Adeseori talentele își au un mecenat și acesta l-a constituit pentru ea și realizările sale, familia ing. Dumitru Șunda, fiica și ginerele ei, care cu tot devotamentul, n-au precupețit nimic, spiritual și material, de a contribui efectiv și continuu la crearea condițiilor materiale necesare omului care și în ultimii ani ai vieții, cu un adînc stoicism, se străduia din zori și pînă în nopțe, zi de zi, la completarea și realizarea unei mari colecții de planșe în acuarelă care să cuprindă cît mai multe plante din flora noastră spontană, unele și de cultură.

Genul artistic în care lucra A. Santoccono era în deosebi, acel în acuarelă, deși și în pictura în ulei a obținut succese, acestea din urmă cereau însă condiții materiale și mai costisitoare ca și un atelier de lucru, de care nu dispunea. În tot cursul vieții nu și-a părăsit maniera sa de lucru, de a vedea, a observa și a reda în codul nesfirșit al nuanțelor de culori, cît mai fidele, variația extraordinară a florilor din natură și nu și-a putut însuși nici un alt gen de redare, pe care de altfel, le admira la alții.

Cu o muncă uriașă desfășurată metodic în orice sezon în natura patriei, în parcuri și grădini, în sere și în cameră, cu o energie rareori întîlnită și un program de la care nu o sustrăgea nimic, înfruntînd toate neajunsurile, realizează cu iscusință și talent, printr-o muncă eroică de răbdare și perseverență, în cca. 40 de ani, picturile migăloase în acuarelă, pentru colecția sa, totalizînd 5.500 specii de plante așternute pe 3.500 planșe. Ele reprezintă în majoritatea lor plante superioare (Cormofite), plante cu flori (Spermatofite) îndeosebi ierbacee, dar și lemnoase. Colecția sa nu reprezintă însă numai variate plante cu flori dicoși monocotiledonee, ci și unele deosebit de reușite, aspecte de vegetație din diferite formații, ca de ex. un colț cu plante acvatice, un pîlc cu *Betula nana*, numeroase plante ocrotite (*Cypripedium*, *Gentiana*, *Nigritella* ș.a., din diferite rezervații ale țării). În colecția sa, remarcăm și o serie de planșe ce reprezintă diferite plante inferioare, Criptogame, (ciuperci, licheni și mușchi) greu de executat, redade cu multă meticulozitate. Plantele lucrate în acuarelă, executate toate după natură, în mărime adeseori naturală, sînt însoțite, frecvent, de o serie de detalii, secțiuni în diferite organe și îndeosebi de analiza florală, pentru a evidenția, științific, botanic, caracterele distinctive și diferențiale ale taxonilor respectivi (fig. 1).

Fig. 1. Pictor A. Santocono la masa de lucru.

Calitatea și valoarea esențială a colecției sale de acuarele constă astfel, nu numai în redarea artistică a plantelor cu organele lor vegetative și reproducătoare, îndeosebi florile, redată cu rară măiestrie în codul variat al gamelor de culori și nuanțe, dar ele realizează totodată, prin analizele de detalii, efectuate adeseori la lupă și microscop, valoarea științifică botanică a caracterelor marcante ale plantelor, necesare identificării și recunoașterii taxonilor pictați. Pentru o bună parte din planșe este redat, în mod îmbinat, simțul artistic cu exactitatea științifică botanică. Pentru acest scop, A. Santocono n-a ezitat să se informeze, răsfoind literatura de specialitate și să se consulte cu oamenii de știință, ținând seama de recomandările lor pentru realizarea în cele mai bune condiții a dezideratului esențial. Menționăm în acest scop, îndemnul care i-a fost dat cu competență de către botaniști ca prof. M. Gușuleac, A. Paucă, Em. Țopa, I. T. Tarnavski, Tr. I. Ștefureac, C. Moruzi, I. Șerbănescu ș.a., inclusiv cercetătorii de la Grădina Botanică, tehnicienii și muncitorii de la sere, cât și de către naturaliști, în general, ca prof. A. Popovici-Bănoșanu, R. Călinescu ș.a.

Înainte de definitivarea planșelor, A. Santocono le aducea la Institutul Botanic, ne adunam, discutam, comentînd adeseori fiecare planșă, la care obținea nu numai impresii și aprecieri, dar solicita cu insistență critici, observații și recomandări, fiind pe deplin convinsă că unele puteau fi îmbunătățite cu noi precizări, iar altele, ce vor urma, să corespundă tot mai mult scopului urmărit.

Țelul esențial al acestei uriașe lucrări, era să constituie înființarea unui „Muzeu botanic“. Munca sa pilduitoare, energia și pasiunea cu care biruia toate greutățile materiale, având tot timpul asigurat concursul fiicei sale Maria și a soțului acesteia, Ing. Dumitru Șunda, Angiolina Santoccono își vede realizată în cea mai mare parte, opera sa. Este, de altfel și explicabil faptul cum reușea ca din mica sa pensie să procure materialele necesare. Corespondența pe care o întreținea cu regularitate cu fiica sa, Maria, îi asigura acoperirea cheltuielilor, expedierea de materiale, inclusiv alimente și chiar medicamente, când era cazul.

Numeroasele stațiuni din țară, cu indicarea precisă a acestora, din care își procura plantele pe care le picta, o preocupau în mod deosebit. În urma informațiilor luate de la botaniști, pentru anumite plante mai rare și locul lor de creștere, A. Santoccono nu pregeta nici oboseală, nici cheltuială din puținul ce-l avea ea și familia sa, pentru a se îndrepta cu entuziasmul ei veșnic tânăr, plin de voie bună, pe orice vreme și la orice distanță, fie la șes, fie la munte, în Deltă sau la Mare, pentru a găsi plante noi ce i-au fost indicate și a le picta, unele la locul lor, altele în casa unde era găzduită temporar. Ani la rând pleca din primăveri (martie) și se întorcea târziu în toamne (noiembrie), încărcată cu suluri de planșe, cu mape, plante presate și vii, luate pentru confruntare și în ochii ei citeai din plin mulțumirea și satisfacția de a fi realizat un număr de planșe noi pentru colecția sa. Reținea cu rară memorie plantele (din numărul lor mare) pe care le picta ca și locul de unde le găsea.

Mărturisea adeseori că cea mai dragă gazdă, din toate peregrinările sale prin țară, a rămas tot Ileana Florea de la Poiana Stampei din bazinul Dornelor, căreia i-a păstrat tot timpul întreaga recunoștință.

Om cu suflet de adevărat artist, a făcut casă bună cu botaniștii și naturaliștii țării; fire veselă și extrem de plăcută, încălzea — prin bogăția sentimentelor sale, cu privirea-i blîndă și atentă — inimile celor din jurul ei, iar discuțiile ce se antrenau, în specialitatea realizărilor sale, rămîn pentru toți clipe de neuitat. Efectuarea planșelor reclama multă încordare, observare atentă, precizie și redare care nu o oboseau. Intercala însă, adeseori, în această esențială preocupare, clipe de relaxare activă în acordurile muzicii, a instrumentului său favorit — pianul.

Forța sa de muncă era pilduitoare, recunoscută de toți. Ea depășea, spunea prof. A. Popovici-Bâznoșanu, pe zece care ar fi lucrat în același timp cu ea.

Cu întreg sacrificiul, au fost cutreerate minunatele regiuni din țară și au fost eternizate — în trăsături vii de pensulă și în gama variată a culorilor din bogăția florei țării noastre — numeroasele planșe ale colecției sale.

Cînd să-și îmbunătățească întrucîtva situația materială în urma numirii sale ca pictor la Grădina Botanică, lucrînd cu aceeași tenacitate la pictarea mereu de planșe noi, montîndu-le pe paspartouri, se instaurează treptat oboseala, îmbolnăvindu-se în mai multe rînduri de

plămîni, fără să se plîngă, forțele-i slăbesc și nimic nu-i domolesc entuziasmele preocupări de o viață întregă. Lucrează în continuare în ritmul în care a înțeles ea să se dăruiască avîntului său pătimaș. Începînd cu data de 3 noiembrie 1964 nu mai poate veni zilnic la serviciu, decît doar numai de două ori pe lună, aducînd — pentru justificarea lefii — cîte 30 de planșe (lunar) din lucrarea sa de acasă asupra „Florei României“, cu aceeași resemnare că munca sa de o viață nu poate fi înmănușiată într-o colecție unică, completă, pentru uzul marelui public, căreia îi fusese inițial destinată această operă botanică.

Cu o bună parte din colecția sa, deschide în anul 1918 în sala Exarcu de la Ateneul Român prima sa expoziție cu specialitatea : „Flori în acuarelă după natură“, făcîndu-se invitații, apărînd dări de seamă elogioase din partea unor specialiști pictori și mai ales o mare afluență de vizitatori și admiratori.

În lungul vieții sale A. Santocono a realizat peste 40 de expoziții, fiecare cu cel puțin 200 de tablouri din vasta sa colecție.

Cu un larg ecou în țară, a fost expoziția sa de flori în acuarelă din anul 1949, expusă în cele două rotonde ale Ateneului Român, care a constituit de fapt prima prezentare publică, bogată, a operei sale, mult admirată și apreciată chiar de către cei mai exigenți specialiști ai timpului, ca și de către marea publică. Această expoziție, care a oglindit munca sa de 19 ani (de pînă atunci), a constituit totodată ultima sa expoziție personală. Ziarul „Adevărul“ din 21 februarie 1949 menționa această realizare ca o „expoziție fără precedent în țară“. Nu vinde nici o singură filă, nefiind două la fel; nu-și descompletează colecția, efectuată cu atîta dragoste și trudă. Nu o interesează nici un preț, oricît de mare ar fi el, oferit pentru o planșă. N-a expus „Flora țării“ sale, pentru a o vinde, nefăcînd negustorie din arta sa. Se mulțumește doar cu banii primiți în cele două săptămîni din intrarea publicului, care se îmbulzea, fără publicitate, cu care acoperă cheltuielile sălii, lumina și mai ales materialele necesare montării planșelor. A fost prin toate acestea, un mare și un adevărat artist, dezinteresat, cu mult talent, nefiind uneori apreciată — din invidie — de către unii de aceeași meserie, dar trăind din plin satisfacția aprecierii operei sale de către cei mulți.

La data de 5 iulie 1964 se deschide „Expoziția Muzeu“ de la Grădina Botanică a Universității București, în clădirea (fostă restaurant) în care a funcționat Institutul botanic între anii 1945—1960, avînd la bază o parte din colecția de planșe, realizată de A. Santocono. Acest moment a prilejuit o zi mare din viața sa, marcînd începutul realizării unui vis întîrziat, întrezărit încă din anul 1930. Deși acesta nu era muzeul ei, ci al instituției în care a funcționat în ultimii ani, trăia bucuria acestei realizări și aprecierile numeroșilor vizitatori din întreaga țară ca și din străinătate, care se perindau în fața planșelor ce le-a realizat, aflînd cu greu numele autorului lor. Colecția a fost apoi mutată și instalată în 2 săli mari și luminoase în clădirea de la intrarea principală a Grădinii Botanice unde ea a putut fi în continuare

vizitată. Recent (1978) spațiul acestei „Expoziții Muzeu“ din aceeași clădire a fost extins, în care colecția de planșe în acuarelă, rămasă de la pictor A. Santocono, se va îmbogăți cu mult prin donația succesorilor ei.

Unele dintre picturile sale cu flori, împodobesc holurile clădirii Institutului Botanic de la Cotroceni, admirate de către studenții noștri biologi și toți acei care ne vizitează.

Muzeul însă pe care l-a visat A. Santocono, trebuia să cuprindă lucrarea în totalitatea sa cu 3.500 planșe în acuarelă, reprezentând 5.500 plante (spontane și cultivate), și el să se adreseze, nu atât specialiștilor, cât mai ales marelui public. Moare însă, fără ca să-și vadă realizată, pe deplin, această dorință. În acest muzeu sînt astfel expuse numai o parte din colecția sa. Majoritatea planșelor cumpărate de Ministerul Învățămîntului erau închise în lăzi și autorul lor, cît a fost în viață, își manifesta mereu îngrijorarea de buna lor conservare.

Autorul ei considera că o bună parte din colecția sa ar putea fi cuprinsă în editarea unui atlas al florilor din vegetația României, cum apar în alte țări. Avem informația că Niki Goulandris, pictoriță de flori, a publicat recent un splendid atlas colorat al florei Greciei „Wild flowers of Greece“.

Din anul 1965 și pînă a decedat (1969), viața sa ca și a familiei, a fost extrem de chinuită, neputînd înțelege că a fost paralizată, că nu se mai poate deplasa, știind precis ce urmează. A murit suspinînd că nu a terminat ceea ce i-ar fi împăcat ultima dorință, de a vedea încadrate cu mîna-i proprie, filele colecției sale de paspartouri negre și Muzeul său complet înfăptuit.

Numele ei a rămas scris pe miile de planșe din care șoptesc tainic în anotimpuri, atîtea și atîtea flori de care s-a apropiat, le-a înțeles glasul și privirea și le-a ocrotit. Gingășia lor, cu care și-a confundat preocupările și talentul, oglindesc cu rară sensibilitate, momentele trăite pentru ele și relevă din plin noblețea sufletului ei, a simțului și a talentului său creator artistic și naturalistic.

Se stinge în toi de iarnă grea în care florile-i îndrăgite au amuțit înveșmîntate în nea, jelind toate pentru ea. Petrecută în lumea odihnii și a tăcerii de un mare public, între care și cetățeni din îndepărtate unghiuri ale țării ce au însoțit-o pe ultimul ei drum, lăsîndu-ne tutu-
rora un noian de dragi amintiri.

Cartea florilor ce ne-a lăsat-o în vii culori, va constitui un eficient mijloc de continuă inspirație, căci ele, ne vor aminti de ea și-n orice timp din an ne vor delecta privirile și ne vor încălzi simțămintele, iar minunatul muzeu, creat de talentul său, ce ar trebui să-i poarte numele, vizibil, în lumina florilor ce-o înconjoară, va constitui o realizare unică în țara noastră.

Dacă botaniștii de pretutindeni ca și din țara noastră s-au întrecut a denumi plantele după valoarea lor botanică științifică, pictor A. Santocono le-a redat artistic în gama nesfîrșită a culorilor, și le-a trecut pe atîtea pînze și hîrtii. Ele vor reaminti mereu o pildă vrednică de

urmat, un izvor nesecat de inspirație și îndemn pentru acei care se vor dedica, dintre tineri, cu același suflet și pricepere în această aleasă preocupare, îmbinând știința botanică cu simțul artistic al redării în mod cât mai natural al florilor.

Numeroși sînt aceia, care în sate și comune, pe văi și munți, i-au arătat, dintre săteni, drumurile spre lumea bogată și variată a florilor, din țara noastră, acei care au îndrumat-o în gînd și pas, ca și cei care au vizitat expozițiile cu realizările sale. Ei însoriu cu toții în mod elogiios, în condica înfăptuirilor de o viață, rînduri pline de amintiri și aprecieri, iar noi în drumurile noastre botanice prin țară nu rareori și astăzi sîntem întrebați de ea.

Ca un suprem omagiu al nostru al tuturoră nu putem, cu acest prilej de evocare, să-i închinăm mai potrivit acestui maestru al pensulei și a culorilor decît tot din lumea florilor un buchet de alese aprecieri, admirație și întreaga recunoștință și prețuire. Colecția sa de planșe multicolore și de unele aspecte floribunde ale vegetației din țară, va vorbi peste vremi și generații de numele ei — pictor Angiolina Santocono. Ea și-a confundat în decursul întregii sale vieți, încărunțite-n toamne, simțămintele înalt umane și cu aleasă măiestrie ne-a lăsat acest inestimabil tezaur cu mii de flori, din minunatele locuri ale patriei noastre, în gingășia și miasma cărora a adormit pentru totdeauna.

Universitatea București
Institutul botanic

